

Handläggare
Hanna Bergsten
Telefon: 08-50808444

Till
Kungsholmens stadsdelsnämnd
Den 24 augusti 2023

Remiss om ersättningsnivåer bostad med särskild service (LSS)

Svar på remiss från Kommunstyrelsen, Rotel IV. KS 2023/340.

Förvaltningens förslag till beslut

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen önskar yttrande från Kungsholmens stadsdelsförvaltning i frågan om ändrade ersättningsnivåer för bostad med särskild service (LSS). Yttrandet ska vara Kommunstyrelsen tillhanda senast den 19 september 2023.

Stadsledningskontoret föreslår att antal nivåer i nuvarande ersättningssystem för bostad med särskild service minskas från sju (gruppbofastad) och åtta (servicebofastad) till fem. Ersättningen föreslås öka i de lägsta nivåerna och minska i de högsta. Förslaget är beräknat utifrån att stadens kostnader ska vara kostnadsneutrala. Stadsledningskontoret anser att denna förändring kan skapa bättre förutsättningar för att driva verksamhet på ett bra sätt utifrån den enskildes behov samt att förutsättningarna förbättras för det viktiga motiverande arbetet hos personer även i de lägre nivåerna

Kungsholmens stadsdelsförvaltning kommer att gynnas av de nya ersättningsnivåerna eftersom flera brukare återfinns inom de lägre nivåerna. Samtidigt visar beräkningen att förvaltningen på sikt kommer ha svårt att nå budget i balans om dessa brukare får ett ökat omsorgsbehov och flyttas upp en nivå, vilket är troligt i takt med att målgruppen blir äldre. Ersättningen i de högre nivåerna bedöms inte täcka de kostnader som bemanning och upprätthållandet av kvalitet kräver. Förvaltningen ser också en risk att förslaget är till de privata utförarnas fördel som kan gynnas av att ha flera brukare inom de lägre ersättningsnivåerna. Konsekvensen kan bli att de kommunala verksamheterna främst kommer ha brukare inom de högre nivåerna, vilket medför ekonomiska utmaningar. Förvaltningen är dock positiv till att ersättningen i de lägre nivåerna höjs.

Bakgrund

Stadsledningskontoret framför att nuvarande ersättningssystem är flera år gammalt och att det finns behov av att anpassa ersättningen utifrån dagens förutsättningar. Målgruppen har förändrats över tid och antalet personer med neuropsykiatriska diagnoser har ökat under de senaste tio åren, det viktiga motivationsarbetet för denna målgrupp bedöms inte rymmas i nuvarande låga nivåer.

Förhållandet mellan ersättningsnivå och resursbehov har varit oförändrat sedan ersättningssystemet upprättades 2010. Det enda som har förändrats är storleken på schablon och peng, vilka fastställs årligen i samband med kommunfullmäktiges budget.

Under 2022 gjorde Stadsledningskontoret och Socialförvaltningen en översyn av stadens nuvarande nivåbedömningsmodell och ersättningssystem. I både översynen och den kompletterande utredning som Sweco gjorde bedöms ersättningen i de lägsta nivåerna vara för låg för att täcka kostnaderna för en grundbemanning. Ersättningarna kan omfördelas, de lägsta ersättningsnivåerna bedöms kunna höjas för att säkerställa att gruppboenden ska kunna bedrivas på lägre ersättningsnivåer. Samtidigt bedöms de högre nivåerna kunna minskas. Vid en jämförelse med andra kommuner har staden fler nivåer och dessa bedöms kunna bli färre.

Utförarna har under flera år framfört synpunkter på nuvarande ersättningssystem, bland annat att ersättningsnivåerna är felbalanserade och behöver ses över. De anser att ersättningen i de lägsta nivåerna är för låg och att det är rimligt att sänka de högre nivåerna. Utförarna anser att det viktiga motivationsarbetet inte rymms i de lägsta nivåerna. Motiverande arbete ses som en grundläggande del av det arbete som förväntas av alla utförare inom bostad med särskild service. Behovet av motiverande stöd är framför allt stort för personer med högfungerande autism, en målgrupp som ökat under senare år.

Som en följd av översynen fick kommunstyrelsen i budget 2023 i uppdrag att i samråd med socialnämnden och stadsdelsnämnderna ta fram ett förslag på nya ersättningsnivåer inom Bostad med särskild service (LSS), med målet att minska antalet nivåer och att på ett bättre sätt balansera den enskildes behov. Även en beräkning av grundbemanning inom bostad med särskild service LSS föreslogs i syfte att jämföra med stadens lägsta ersättningsnivåer.

Ärendet

Stadens nuvarande resursfördelningssystem

Nuvarande ersättningssystem är huvudsakligen baserat på ett särskilt bedömningsinstrument som infördes 2008. År 2010 gjordes en förändring av poängen i bedömningsinstrumentet för att bättre ta hänsyn till personer som inte har stora fysiska

funktionsnedsättningar men behov av andra slag, till exempel motivationsarbete.

Bedömningsinstrumentet utgår från den enskildes behov och det stöd som ges. Systemet bygger på en femgradig skala, från inget behov till totalt behov av stöd och omvårdnad. Bedömningen görs utifrån sju olika livsområden och utifrån denna bedömning sätts en nivå för de insatser som den enskilde behöver. Nivån bestäms av hur många poäng som den enskilde får i det bedömningsinstrument som bedömnings- och förmedlingsgruppen använder. Den totala poängen översätts sedan till olika ersättningsnivåer per dygn för service- och gruppboendestad samt till en schablonersättning för stadens stadsdelsnämnder. Staden hade den 26 augusti 2022 totalt 1 771 personer som har beslut om bostad med särskild service (LSS), 513 personer på serviceboendestad, 1 175 personer på gruppboendestad och 83 personer på barnboende.

Förslag till nya ersättningsnivåer

Stadsledningskontoret har tillsammans med Socialförvaltningen tagit fram förslag om nya ersättningsnivåer, delar av de synpunkter som framkom i översynen 2022 har beaktats. Förslaget är beräknat utifrån att stadens kostnader ska vara kostnadsneutrala. Alla ersättningar är beräknade i 2023 års prisnivå. Se bilaga för föreslagna ersättningssystem. Kostnader för grundbemanning har bland annat beräknats för att få fram ersättningsnivåer som så långt det är möjligt ersätter för den enskildes resursbehov.

I förslaget har antalet nivåer minskat, ersättningen i de lägsta nivåerna har ökat och i de högsta nivåerna föreslås ersättningen minska. De föreslagna ersättningsnivåerna är fem till antalet. Stadsledningskontoret föreslår att ersättningen för barnboenden ska vara oförändrad. Det är få barn som bor på bostad med särskild service, vilket medför att populationen i varje nivå är liten och att även små förändringar mellan de olika nivåerna kan få stora konsekvenser. Även den ersättning som utgår för ett fåtal personer som har mycket speciella behov med krav på hög bemanning, den så kallade särskilda redovisningen, föreslås vara oförändrad.

Beräkning grundbemanning

I Stadsledningskontorets översyn bedöms ersättningen vara för låg i de lägsta nivåerna för att kunna täcka kostnaderna för grundbemanning. Stadsledningskontorets beräkning utifrån föreslagen ersättning i de lästa nivåerna visar att det behövs exempelvis sju personer boende på serviceboendestaden i nivå 1 och två personer i nivå 2 för att utföraren ska uppnå budget i balans. För gruppboendestad behövs det tre personer boende på gruppboendestaden i nivå 1 och tre personer i nivå 2 för att utföraren ska uppnå budget i balans.

Kostnads- och verksamhetsmässiga konsekvenser av förslaget
Stadsledningskontoret bedömer att de totala kostnaderna för staden ändras marginellt vid föreslagen förändringen av ersättningsnivåerna. Enligt Stadsledningskontorets ekonomiska jämförelse mellan nuvarande och föreslagna ersättningsnivåer påverkas utförarnas totala budget relativt lite av de föreslagna ersättningsnivåerna. Det beror på att gruppbostadernas sammansättning av nivåer inte är homogen. Det är sällan flera individer med endast låga eller höga nivåer hos en utförare.

Stadsledningskontoret har också jämfört hur föreslagna ersättningsnivåer i förhållande till nuvarande påverkar stadsdelsnämndernas tilldelade budget, jämförelsen visar att påverkan är relativt liten. Det föreslagna ersättningssystemet kan dock ha en negativ påverkan för de stadsdelsnämnder som har förhållandevis många personer som bor på gruppbostad med nivåbedömning i nuvarande nivå 5 och 7 och personer som bor på servicebostad med nivåbedömning i nuvarande nivå 6 och 8. Stadsledningskontoret bedömer att det inte finns behov av övergångsregler samt att den nya ersättningsmodellen börjar gälla från 1 januari 2024.

Inga ombedömningar av enskilda personer behöver göras men då antalet nivåer föreslås minska behöver nya beställningar göras i paraplyet. Nya budgetunderlagsrapporter i stadens beslutsstöd behöver också göras.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom socialtjänstavdelningen och har behandlats i pensionärsrådet och i förvaltningsgrupp.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Kungsholmens stadsdelsförvaltning anser att det är bra att de lägre nivåerna höjs för att kunna möjliggöra det motivationsarbete som är svårt att bedriva inom de befintliga lägsta nivåerna.

Förvaltningens ekonomiska beräkning visar att Kungsholmen kommer att gynnas av förslaget med ändrade ersättningsnivåer i dagsläget eftersom flera av brukarna återfinns i de lägre ersättningsnivåerna. Samtidigt visar beräkningen att förvaltningen på sikt kommer ha svårt att nå budget i balans om dessa brukare får ett ökat omsorgsbehov och flyttas upp en nivå. Detta är ett troligt scenario inom några år eftersom målgruppen blir äldre och i samband med det kan få försämrad hälsa. Ersättningen i de högre nivåerna bedöms inte vara tillräckliga för att täcka kostnaderna för bemanning utifrån Socialstyrelsens krav och upprätthållandet av kvalitet utifrån lagkrav och riktlinjer.

Förvaltningen anser också att de föreslagna ersättningsnivåerna inte är tillräckligt anpassade efter den nivå av bemanning som krävs för de med störst omsorgsbehov. Trots att vissa brukare är på daglig verksamhet är det flera som är hemma dagtid, exempelvis på grund av bristande motivation eller för att de inte är i arbetsför ålder. Enskilda med stort omsorgsbehov kräver mycket personal, vilket inte täcks in i de föreslagna högre ersättningsnivåerna.

Ytterligare en aspekt är att det nya ersättningssystemet kan komma att vara till de privata utförarnas fördel och gynnas av att ha flera brukare inom de lägre ersättningsnivåerna. Konsekvensen kan bli att de kommunala boendena med särskild service främst kommer att behöva tillhandahålla platser för enskilda med omfattande omsorgsbehov i de högre nivåerna. Med många brukare i de högre ersättningsnivåerna försvåras möjligheten att täcka de kostnader som högre omsorgsbehov medför samt att nå budget i balans.

Individavtalen som upprättas vid köp av insats utanför LOV utgår från bedömnings- och förmedlingsgruppens ersättningsnivåer. Implementeras de föreslagna ersättningsnivåerna kan det komma att innebära att beställarverksamheten behöver omförhandla de individavtal som rör brukare i de högre nivåerna där ersättningen föreslås att sänkas. Detta för att undvika att betala en högre ersättning än ersättningsnivåerna stadgar. Förvaltningen bedömer att omförhandlingarna av individavtal kan komma att bli ett stort arbete.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet som svar på remissen från socialförvaltningen.

Jämställdhetsperspektiv

De föreslagna ändringarna i ersättningsnivåer bedöms inte påverka män och kvinnor ur ett jämställdhetsperspektiv. Det är fler män än kvinnor som beviljas insatsen bostad med särskild service och därmed kommer fler män än kvinnor att påverkas av förändringen.

Ann-Christine Hansson
Stadsdelsdirektör
Kungsholmens
stadsdelsförvaltning

Anna Hamlin
Avdelningschef
Kungsholmens
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Remiss av Ersättningsnivåer bostad med särskild service (LSS)
2. Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande – Ersättningsnivåer Bostad med särskild service (LSS)

3. Ersättningsnivåer Bostad med särskild service

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Ann-Christine Hansson, Stadsdelsdirektör	2023-07-05
Anna Hamlin, Avdelningschef	2023-07-04